

Mediataidot Lapin kirjastoissa

- Mediataitojen tukeminen yleisissä kirjastoissa toteuttaa osaltaan Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjastopolitiikkaa, jonka tavoitteena on osallisuuden ja aktiivisen toimijuuden vahvistaminen. Mediakasvatus ja mediataidot nojaavat vankasti kirjaston perinteiseen arvopohjaan, yksilön tiedollisten ja sivistyksellisten perusoikeuksien edistämiseen. Mediakasvatuksen ja mediataitojen tukemisen avulla kirjastot edistävät yhdenvertaista pääsyä monikanavaiseen tietoon, tukevat omaehtoista oppimista ja opiskelua sekä vahvistavat mahdollisuuksia monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen.
- Kirjastolaki määrittelee yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalveluiden tavoitteeksi ”edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen ja elinikäiseen oppimiseen. Kirjastotoiminnassa tavoitteena on edistää myös virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalveluiden ja niiden sisältöjen sivistyksellistä kehittymistä” (Kirjastolaki 904/1998).

Kirjaston tehtävä:

Yksilön tiedollisten ja sivistyksellisten perusoikeuksien edistäminen

Mediataidot, jotka kaikki hallitsevat paikallisesti	Edistyneemmät mediataidot → maakunnalliset vastuuhenkilöt
tiedonhaun opastus	
verkkokirjasto: perustiedot, käyttö ja käytön opastus	verkkokirjasto: päivittäminen
e-aineistot: käyttö ja käytön opastus	e-aineistoihin liittyvä erityisosaaminen
Celian palvelut: perustiedot	Celiaan liittyvä erityisosaaminen
sosiaalinen media (Facebook, Instagram, Twitter): perustiedot, osattava näyttää ja ohjeistaa	sosiaalinen media (Facebook, Instagram, Twitter): päivittäminen
mediakasvatus asiakaspalvelutilanteessa → kaikki edellä mainittu	

- Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan yleinen kirjasto toteuttaa ja vahvistaa perusopetuksen ohella Suomen perustuslaissa todettuja kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia. Kirjastot ehkäisevät kansalaisten tiedollista syrjäytymistä ja vähentävät digitaalista informaatiokuilua, vahvistavat tasa-arvoisuutta, toteuttavat kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia, kehittävät heidän osaamistaan ja oppimistaitojaan sekä lisäävät osallisuutta ja hyvinvointia.
- Mediakasvatus yleisissä kirjastoissa toteuttaa osaltaan opetus- ja kulttuuriministeriön kirjastopolitiikkaa. Tavoitteena on osallisuuden ja aktiivisen toimijuuden vahvistaminen. Mediakasvatus nojaa vankasti kirjaston perinteiseen arvopohjaan, yksilön tiedollisten ja sivistyksellisiin perusoikeuksien edistämiseen. Mediakasvatuksen avulla kirjastot edistävät yhdenvertaista pääsyä monikanavaiseen tietoon, tukevat omaehtoista oppimista ja opiskelua sekä vahvistavat mahdollisuuksia monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen.

Kirjaston tehtävä:

Yhdenvertainen pääsy monikanavaiseen tietoon

Mediataidot, jotka kaikki hallitsevat paikallisesti	Edistyneemmät mediataidot → maakunnalliset vastuuhenkilöt
asiakkaiden käyttämät yleisimmät laitteet ja järjestelmät (kannettavat, mobiililaitteet, käyttöjärjestelmät ja selaimet)	laitteisiin ja järjestelmiin liittyvä erityisosaaminen
yleisimmät mobiililaitteet (iPad, Samsung, Nokia/iOS, Android, Windows): peruskäyttö → mm. e-aineistot ja palvelut	laitteisiin liittyvä erityisosaaminen
sosiaalinen media (Facebook, Instagram, Twitter): perustiedot, osattava näyttää ja ohjeistaa	sosiaalinen media: sisällöt ja päivittäminen
kirjaston käyttämät pilvipalvelut (Google Drive)	pilvipalveluihin liittyvä erityisosaaminen
tulostus: perustiedot, osattava näyttää ja ohjeistaa	tulostus
mediakasvatus asiakaspalvelutilanteessa → kaikki edellä mainittu	mediakasvatus ryhmille → sovitut sisällöt ja palvelut
	sähköinen tiedotus ja viestintä → monipuoliset kanavat, sisällöt ja päivittäminen
	verkkoaineistot ja aineistojen digitointi

- IFLA:n trendiraportin mukaan ”verkon opiskeluresurssien nopea globaali leviäminen lisää oppimismahdollisuuksia, tekee oppimisesta halvempaa ja helpommin saavutettavaa. Elinikäisen oppimisen arvostus kasvaa ja virallisten koulutusjärjestelmien ulkopuolisen ja arkioppimisen merkitys tunnustetaan”. Digitaaliset mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen ovat nyt ja tulevaisuudessa entistä keskeisemmässä roolissa, kun yhä useampi oppii uusia tietoja ja taitoja koko aikuisikänsä.

Kirjaston tehtävä: Omaehtoisen oppimisen ja opiskelun tukeminen

Mediataidot, jotka kaikki hallitsevat paikallisesti	Edistyneemmät mediataidot → maakunnalliset vastuuhenkilöt
tiedonhaun opastus	
verkkokirjasto: perustiedot, käyttö ja käytön opastus	verkkokirjasto: päivittäminen
e-aineistot: käyttö ja käytön opastus	e-aineistoihin liittyvä erityisosaaminen
Celian palvelut: perustiedot	Celiaan liittyvä erityisosaaminen
sosiaalinen media (Facebook, Instagram, Twitter): perustiedot, osattava näyttää ja ohjeistaa	sosiaalinen media: päivittäminen
asiakkaiden käyttämät yleisimmät laitteet ja järjestelmät (kannettavat, mobiililaitteet, käyttöjärjestelmät ja selaimet)	laitteisiin ja järjestelmiin liittyvä erityisosaaminen
yleisimmät mobiililaitteet (iPad, Samsung, Nokia/iOS, Android, Windows): peruskäyttö → mm. e-aineistot ja palvelut	laitteisiin liittyvä erityisosaaminen
kirjaston käyttämät pilvipalvelut (Google Drive)	pilvipalveluihin liittyvä erityisosaaminen
tulostus: perustiedot, osattava näyttää ja ohjeistaa	tulostus
mediakasvatus asiakaspalvelutilanteessa → kaikki edellä mainittu	
	verkkoaineistot ja aineistojen digitointi
	sähköinen tiedotus ja viestintä → monipuoliset kanavat, sisällöt ja päivittäminen

- Painettu ja digitaalinen media ovat tärkeimpiä tiedon ja kulttuuristen sisältöjen välittäjiä. Sosiaalisen median aikakaudella media myös luo ja ylläpitää ihmisten ja yhteisöjen välisiä suhteita ja verkostoja. Kirjastot eivät voi ohittaa uudenlaista mediayhteiskuntaa. Mediakasvatus ottaa huomioon ihmisten tiedolliset ja kulttuuriset tarpeet. Uudet luku- ja kirjoitustaidot vahvistavat mediayhteiskunnassa kansalaisvalmiuksia, jotka estävät tiedollista syrjäytymistä sekä lisäävät osallisuutta ja hyvinvointia.
- Kirjastojen mediakasvatuksen voi hahmottaa medialukutaidon neljän perustavan osa-alueen kautta, joita ovat pääsy aineistoihin, sisältöjen analysointi ja arviointi sekä omien sisältöjen tuottaminen. Huomattavaa on, että useissa kirjastoissa monet kirjaston perinteiset tapahtumat ja kaikki kirjastopedagogiikka nähdään osana mediakasvatusta. Mediakasvatus ei ole sidottu ainoastaan sähköisten laitteiden käyttöön.

Kirjaston tehtävä:

Mahdollisuus monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen

Mediataidot, jotka kaikki hallitsevat paikallisesti	Edistyneemmät mediataidot → maakunnalliset vastuuhenkilöt
verkkokirjasto: perustiedot, käyttö ja käytön opastus → aineistojen arviointi	verkkokirjasto: päivittäminen ja sisältöjen luominen
yleisimmät mobiililaitteet (iPad, Samsung, Nokia/Los, Android, Windows) peruskäyttö → oma tuottaminen ja sisältöjen luominen	laitteisiin ja ohjelmiin liittyvä erityisosaaminen
sosiaalinen media (Facebook, Instagram, Twitter): perustiedot, osattava näyttää ja ohjeistaa → oma tuottaminen ja sisältöjen luominen	sosiaalinen media: mediakasvatus ryhmille → oma tuottaminen ja sisältöjen luominen
mediakasvatus asiakaspalvelutilanteessa → kaikki edellä mainittu	mediakasvatus ryhmille → sovitut sisällöt ja palvelut

Luettavaa ja lisätietoja:

- Mediakasvatus yleisissä kirjastoissa: http://suomenkirjastoseura.fi/files/Mediakasvatus/mediakasvatus_koko%20julkaisu%20netiss%2024%202%202014.pdf
- Monilukutaitoa kirjastosta: <http://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Monilukutaitoa%20kirjastosta.pdf>
- Kansalaisen kirjasto: <http://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/yleisten-kirjastojen-suunta-2016-2020-web.pdf>
- IFLA trendiraportti: http://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/ifla-trend-report_finnish.pdf